

УДК 334.01

ЕФЕКТИВНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Студ. А.І. Афанас'єва

Науковий керівник доц. Н.В. Геселева

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета – дослідити умови, результати функціонування та розвитку господарського комплексу країни. Завдання: розглянути функціонування національної економіки та чинники її економічної ефективності.

Об'єкт дослідження та предмет дослідження. Об'єктом є розвиток економіки країни в цілому та її складових у єдності та взаємодії в контексті суспільно-природного розвитку та економічної глобалізації. Предмет дослідження – ефективність розвитку господарського комплексу країни.

Методи та засоби дослідження: аналіз останніх наукових публікацій по темі дослідження, загальнонаукові методи: теоретичного узагальнення, системний підхід.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів: визначено чинники ефективності національної економіки, досліджено шляхи порівняльної економічної ефективності.

Результати дослідження. Ефективність національної економіки – це якісна характеристика, яка відображає рівні розвитку продуктивних сил і забезпечення потреб суспільства. Її визначають і оцінюють шляхом зіставлення результатів виробництва та витрат. Підвищення ефективності виробництва знаходить своє відображення в зростанні добробуту населення. У практиці економічних розрахунків розрізняють загальну (абсолютну) і порівняльну економічну ефективність. Загальна ефективність ресурсів може визначатися на всіх рівнях господарювання й характеризує загальну величину економічного ефекту порівняно з окремими видами витрат ресурсів. До таких показників ефективності на рівні економіки та регіонів зокрема належать: зростання та обсяги виробництва національного доходу на душу населення; відносна економія основних виробничих фондів, матеріальних витрат (без амортизації), фонду оплати праці у сфері матеріального виробництва; співвідношення доданого продукту до фонду оплати праці в матеріальному виробництві; рівень рентабельності як співвідношення доданого продукту або прибутку і середньорічної вартості основних та оборотних виробничих фондів; зниження витрат виробництва і обігу на 1 грн. валового національного продукту. До системи узагальнюючих показників економічної ефективності традиційно належать рентабельність продукції та виробничих фондів, виробництво продукції на 1 грн. затрат, відносну економію основних і оборотних фондів, а також матеріальних та трудових витрат і фонду оплати праці.

Призначення порівняльної економічної ефективності полягає у визначенні найбільш вигідного варіанта господарського рішення під час розробки та впровадження нової техніки, вирішення питань виробництва й застосування взаємозамінних матеріалів і продукції під час проектування будівництва та реконструкції підприємств. Тут слід порівняти величину додаткових капітальних вкладень з економією поточних витрат завдяки більш низькій собівартості продукції. Таке зіставлення проводиться на основі визначення терміну окупності додаткових капітальних вкладень, який є відношенням величини капітальних вкладень і величини собівартості продукції. Термін окупності визначає час, протягом якого додаткові капітальні вкладення окупляться за рахунок економії від зниження собівартості продукції. Показник, обернений до терміну окупності, називається коефіцієнтом ефективності додаткових капітальних вкладень. При порівнянні варіантів рекомендується користуватися приведеними витратами, які є сумою капітальних вкладень і поточних витрат.

Мінімальні приведені витрати визначають найбільш ефективний варіант. Індекс виробленого національного доходу на душу населення характеризує темпи зростання ресурсів суспільства, які можуть бути використані для підвищення рівня життя народу та подальшого розвитку суспільного виробництва. Його розраховують за даними обсягу створеного національного доходу або чистої продукції та середньорічної чисельності населення. Показник виробництва національного доходу або чистої продукції на 1 грн. витрат відображає сукупну ефективність витрат ресурсів. Його визначають як відношення національного доходу до обсягів витрату галузях матеріального виробництва. Ефективність використання живої праці визначається за допомогою показників темпів зростання продуктивності праці як вирішальної умови розвитку виробництва та підвищення добробуту народу.

Показником рівня продуктивності суспільної праці в цілому по країні є виробництво національного доходу на одного середньооблікового працівника сфери матеріального виробництва, а по галузях економіки – виробництво чистої, товарної продукції на одного середньооблікового працівника. Для обґрунтування підвищення ефективності праці показники її продуктивності необхідно порівнювати із зростанням фондоозброєності та електроозброєності. При цьому мають передбачатися випереджаючі темпи підвищення продуктивності праці порівняно з темпами зростання фондо- та електроозброєності і, передусім, за рахунок підвищення технічного рівня основних фондів і впровадження досконалішої нової техніки та сучасних технологій.

Узагальнюючим показником рівня використання основних виробничих фондів є фондовіддача; її визначають як відношення обсягу виробленої (товарної, валової, чистої) продукції (або в натуральному виразі) чи створеного національного доходу за певний період (рік) до середньорічної балансової вартості основних виробничих фондів. Ефективність використання оборотних фондів і нормованих обігових коштів характеризується кількістю оборотів у днях, їх витратами на 1 грн. валового національного продукту. Ефективність зовнішньоекономічних зв'язків визначає обсяг виробництва продукції на експорт та ефективність зовнішньої торгівлі.

Висновки. Низький рівень ефективності національної економіки України зумовлений відсутністю довгострокової соціально-економічної стратегії. Спостерігається також недостатнє стратегічне осмислення ролі і функцій економічної та соціальної політики в українському суспільстві. Хоча Конституція України визначає нашу країну як соціальну державу, реформи, в основному, орієнтувалися на трансформацію економічних інститутів, в той час як цілям соціального розвитку, підвищенню рівня і якості життя громадян належна увага не приділялася.

Ключові слова: ефективність національної економіки, соціальна ефективність, порівняльна економічної ефективності, виробничі фонди.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бункина М.К. Национальная экономика: Учебное пособие. - М.: Палеотип, 2002. – 487 с.
2. Власова И.О. Эффективность формирования финансовых результатов предприятий роздрібної торгівлі. – Харків: Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2008, - 157 с.
3. Ким М.Н. Взаимосвязанный рост производительности труда и доходов населения как фактор экономического развития // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Економічний розвиток України в сучасному просторі та часі": збірник статей. - Х.: ФОП Павленко О.Г., 2010. -496 с. -С. 65-71.
4. Федулова Л.І. Технологічний розвиток економіки України. - К.: Ін-т економіки та прогнозування, 2006. – 507 с.